

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5CdoR/17/2023
Identifikačné číslo spisu: 5720204974
Dátum vydania rozhodnutia: 25.01.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Halušková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:5720204974.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., vo veci starostlivosti o maloleté dieťa Y. G., narodenú XX. I. XXXX, G., Q. XXX/XX, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Martin a poručníkom Obec G., v pestúnskej starostlivosti M. S., G., Q. XXX/XX, zastúpenej Hronček & Partners, s. r. o., Žilina, Kálov 1, IČO: 47 248 327, dieťa matky Y. Q. G., S. C. R., F. Y. XXX/XX, zastúpenej advokátkou JUDr. Ivetou Pálffy Fabianovou, Spišská Nová Ves, Štefánikovo námestie 5 a neuvedeného otca, v konaní o návrhu matky na prinavrátenie rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 19P/235/2020, o dovolaní pestúunky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 09. augusta 2023 sp. zn. 7CoP/17/2023 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žiaden z účastníkov n e m á nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1.1. Okresný súd Martin (ďalej iba „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 23. septembra 2022 sp. zn. 19P/235/2020 rozhodol, že prinavracia matke maloletej Y., nar. XX.XX.XXXX rodičovské práva a povinnosti; matke, maloletému dieťaťu a pestúnke uložil povinnosť podrobiť sa sociálno-psychologickému poradenstvu za účelom nadviazania kontaktu maloletej s matkou v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Žilina pod vedením I. S. K. na obdobie šiestich mesiacov, v rozsahu najmenej desiatich stretnutí; zrušil rozsudok Okresného súdu Košice - okolie č. k. 19P/141/2013-23 zo dňa 30.10.2013 vo výroku, ktorým bola matka pozbavená rodičovských práv a povinností vo vzťahu k maloletej Y. a uznesenie Okresného súdu Martin č. k. 9P/76/2020-104 zo dňa 21.09.2020, ktorým bol maloletej ustanovený poručník. Rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.2. Dovolací súd už na tomto mieste upriamuje pozornosť na to, že krstné meno maloletej aj krstné meno jej matky je v zmysle rodného listu maloletej Y., nie Y. Z obsahu súdneho spisu aj z odôvodnenia rozsudku je zrejmé, že okresný súd napriek označeniu maloletej vo výroku uvedeného rozsudku ako

„Y.“ konal a rozhodoval o Y. G., nar. XX. I. XXXX, dieťaťi matky Y. Q. G.. Uvedené platí aj vo vzťahu ku Krajskému súdu v Žiline, ktorý tiež v odôvodnení svojho rozsudku používa krstné meno Y.. Dovolací súd vychádza z analógie s §-om 124 Civilného sporového poriadku aj s článkom 7 Základných princípov Civilného mimosporového poriadku, v zmysle ktorého sa úkony účastníkov konania posudzujú s prihliadnutím na ich obsah a formálne pochybenie možno namietat iba vtedy, ak by bol pri správnom procesnom postupe dosiahnutý iný výsledok konania.

1.3. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie preukázané, že matke maloletej sa vo vzťahu s W. R.Á. narodili maloletí G. G., nar. XX. B. XXXX a S.T. G., nar. XX. S. XXXX. Maloletá Y. sa narodila XX. I. XXXX, v rodnom liste otca nemá uvedeného. Dňa 03. mája 2013 matka podpísala vyhlásenie - privolenie na osvojenie maloletej bez vzťahu k určitým osvojiteľom. Dňa XX. N. XXXX sa matke narodil mal. W. G. a dňa XX. G. XXXX mal. I. Q., s otcom ktorého I. Q. dňa 20. júla 2018 uzavrela manželstvo. Prvý návrh o vrátenie rodičovských práv podaný v roku 2018 matka zobrala späť a konanie bolo dňa 11. januára 2019 zastavené. Druhý návrh podala 03. júna 2019 (aktuálne konanie). Rozsudkom z 30. októbra 2013 č. k. 19P/141/2013-23 Okresný súd Košice - okolie vyhlásil maloletú za osvojiteľnú a matku vo vzťahu k maloletej pozbavil rodičovských práv a povinností. Rozsudkom č. k. 9P/194/2013-41 zo 16. apríla 2014 Okresného súdu Košice - okolie bola maloletá zverená do pestúnskej starostlivosti M. I. (teraz S.), u ktorej žije doposiaľ. Okresný súd uviedol, že matka sa preukázateľne začala zaujímať o maloleté dieťa podaním prvého návrhu na vrátenie rodičovských práv v roku 2018, keď možno pripustiť, že už určité obdobie pred rokom 2018, po stabilizácii svojich pomerov uzavretím manželstva sa snažila zistiť, kde sa maloletá nachádza a kontaktovať sa s pestúnkou prostredníctvom sms správ. Tieto skutočnosti možno hodnotiť kladne, ako dlhodobé, trvajúce viac ako štyri roky (skoro polovicu života maloletej). Dňa 25. septembra 2020 matka odvolala súhlas s osvojením maloletej. Matka teda využila výlučne zákonné možnosti kontaktu s maloletou a svojich práv sa domáha súdnou cestou v medziach, ktoré jej umožňuje pestúnka. Matka neurobila nič, čím by „urýchliť“ svoj kontakt s maloletou, napr. osobným vyhľadaním maloletej, preto je otázne, ako mohla matka svoj záujem o maloletú posunúť na vyššiu úroveň, resp. vyššiu intenzitu. Matka maloletú kontaktovala listami, balíkmi, sms správami, cestami, ktoré jej boli ponúknuté. Maloletá však vníma citlivo, či sľúbený balík príde, či dostane odpoveď na listy, alebo či sms k jej sviatku príde včas. Práve tieto „nedostatky“ maloletá sama, spontánne popisovala pri zisťovaní jej názoru aj psychológovi. Za podstatnú skutočnosť pri zisťovaní názoru maloletej označil okresný súd jej postoj k danej situácii. Maloletá aktuálne pociťuje zvedavosť, chce matku spoznať, i keď v stabilite svojho zázemia. Chce, aby jej v tejto fáze boli oporou členovia jej „náhradnej rodiny“, či už pestúnka, manžel pestúanky, súrodenci. Maloletá sa cíti byť súčasťou tejto rodiny, má silné citové väzby nielen s pestúnkou, ale aj s jej manželom aj s maloletými deťmi pochádzajúcimi či už z manželstva pestúanky alebo z predchádzajúceho vzťahu jej manžela. Tieto závery sú v súlade aj s výpoveďou svedka - psychológa I. S. K., s ktorým pestúnka a maloletá spolupracujú od konca roku 2020. Svedok sa jednoznačne vyjadril, že maloletá situáciu vníma zrelo, nemá problém stretnúť sa s matkou, i keď pociťuje určité obavy. Je nevyhnutné, aby nadviazanie kontaktu s matkou prichádzalo asistovane a za prítomnosti osôb, ktoré maloletá považuje za blízke, čo bola aj podmienka definovaná samotnou maloletou. V prípade, ak matka nevykazuje nejaké socio-patologické javy (poznámka okresného súdu - tieto zistené neboli), je v záujme maloletej, aby sa s matkou stretávala. Aplikujú § 37 ods. 1, 2, § 38 ods. 4 Zákona o rodine súd prvej inštancie rozhodol o prinavrátení rodičovských práv a povinností matke maloletej a zároveň rozhodol o uložení výchovného opatrenia spočívajúceho v povinnosti podrobiť sa sociálno-psychologickému poradenstvu za účelom nadviazania kontaktu maloletej s matkou v Centre pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Žilina pod vedením I. S. K. na obdobie šiestich mesiacov, v rozsahu najmenej desiatich stretnutí, ako odborného pracovníka (psychológa) a za prítomnosti pestúanky. O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“).

2.1. Krajský súd v Žiline ako súd odvolací (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 09. augusta 2023 sp. zn. 7CoP/17/2023 rozsudok okresného súdu potvrdil a rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

2.2. Odvolací súd uviedol, že odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie podala osoba, ktorej dieťa bolo zverené do pestúnskej starostlivosti, a ktorá teda v zmysle § 50 ods. 1 Zákona o rodine môže dieťa zastupovať a spravovať jeho majetok iba v bežných veciach. V iných ako bežných veciach zastupujú

maloletého jeho zákonní zástupcovia. Ak sú rodičia pozbavení rodičovských práv a povinností, má dieťa ustanoveného poručníka, ktorý ako zákonný zástupca zastupuje dieťa nad rámec bežných vecí. Čo je inou než bežnou vecou sa odvíja od konkrétnych podmienok rodiny; bežnou vecou sa rozumie každá vec, ktorá slúži na uspokojovanie každodenných potrieb dieťaťa. Prinavrátanie rodičovských práv podľa názoru odvolacieho súdu nemožno považovať za bežnú vec, čo znamená, že zástupcom v takomto konaní maloletého dieťaťa je poručník (v tomto prípade Obec G.), ktorý je i účastníkom konania. Keďže ale súd prvej inštancie svojím rozsudkom zároveň uložil aj výchovné opatrenie pestúnke v súlade s ust. § 37 ods. 2 Zákona o rodine, odvolací súd na základe odvolania pestúanky postupujúc podľa ust. § 65 a § 66 Zákona o rodine preskúmal rozsudok prvoinštančného súdu v celom rozsahu.

2.3. K veci samej odvolací súd uviedol, že zabezpečenie vyhovujúcich podmienok v náhradnej starostlivosti pre dieťa samo osebe ešte nie je dôvodom pre odňatie, resp. neprinavrátanie rodičovských práv biologickým rodičom, preto súd prvej inštancie správne skúmal podmienky na strane biologickej matky. Z vykonaného dokazovania, najmä z výpovede svedka I. S. K., ktorý úzko spolupracuje s maloletou aj s pestúankou a dokonale situáciu pozná, ako z i vyjadrenia samotnej maloletej dospel i odvolací súd k presvedčeniu, že prinavrátanie rodičovských práv biologickej matke nie je v rozpore so záujmami maloletej a umožní postupné rozvíjanie vzťahov medzi matkou a dcérou. Rozhodnutie súdu v tomto prípade plne zodpovedá súčasnému stavu - maloletá má silne vytvorený vzťah k rodine pestúnov, ktorú považuje zároveň za svoju rodinu, ale na druhej strane si uvedomuje i svoje postavenie voči biologickej matke. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, 2 Civilného sporového poriadku, ďalej aj „CSP“) Zdôraznil, že rozhodnutie o prinavrátaní rodičovských práv v tomto prípade neprejudikuje rozhodnutie o zmene výchovného prostredia, čo by zrejme ani nebolo v záujme maloletej, ale len umožňuje matke primeraným spôsobom sa podieľať na výchove maloletej prihliadajúc na jej zdravý vývoj. Ak pestúanka v odvolaní poukazovala na vyjadrenie znalca týkajúce sa odporúčania vzájomných stretnutí matky a dcéry, a nie prinavrátania rodičovských práv, tak práve stretávanie sa rodiča s dieťaťom bez prinavrátania rodičovských práv by nebolo možné a matka by nemala žiadnu zákonnú možnosť domáhať sa stretnutia s dieťaťom, na čo musel i súd prvej inštancie pri rozhodovaní prihliadnuť. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 396 ods. 1 CSP s použitím ust. § 52 CMP.

3.1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie pestúanka z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku. Tvrdila, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou zmätočnosti spočívajúcou v nedostatočnom odôvodnení rozsudku. Za právnu otázku, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, označila otázku, či je vo vzťahu k potrebe rešpektovania najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa postačujúca skutočnosť, že prinavrátanie rodičovských práv biologickej matke nie je v rozpore so záujmami maloletej.

3.2. Vo vzťahu ku vade zmätočnosti pestúanka (ďalej aj „dovolateľka“) tvrdila, že odvolací súd sa nevysporiadal s jej podstatnými odvolacími námietkami a potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádzajúce z riadne a úplne nezisteného skutkového stavu veci. Uviedla, že sa súdy nevysporiadali so skutočnosťami svedčiacimi v neprospech matky (nereagovanie na správy či listy maloletej, nedodržanie sľubov), ktoré boli maloletou vnímané negatívne. Odvolací súd sa nevysporiadal ani s odvolacími námietkami pestúanky týkajúcimi sa prebiehajúceho konania o osvojení maloletej ani so zistením psychológa o túžbe maloletej po zmene priezviska na priezvisko pestúanky a so strachom maloletej zo straty rodiny, v ktorej od skorého veku žije a vyrastá. Uviedla, že uvedené vyplýva aj z toho, že s maloletou pestúanka a jej rodina komunikujú o procese osvojenia. Súdy nezobrali na vedomie skutočnosť, že účelom prebiehajúceho konania o osvojenie maloletej pestúankou je založenie stabilného a silného právneho vzťahu totožného so vzťahom rodičov k dieťaťu. Prinavrátanie rodičovských práv navrhovateľke toto konanie zmarí; matka súhlas s osvojením vzala späť 25. septembra 2020, teda s odstupom rokov. Pestúanka s manželom osvojenie maloletej riešili dlhodobo, v skoršom riešení im bránili objektívne okolnosti (rizikové tehotenstvo a starostlivosť o narodené dvojčatá v súvislosti s prekonanými zdravotnými ťažkosťami jedného z nich). Matka o maloletú záujem neprejavovala dlhodobo. Aj vzhľadom na tieto okolnosti by súdy mali zvažovať rozhodnutie o prinavrátaní rodičovských práv o to citlivejšie a prísnejšie. Osobný kontakt medzi maloletou a matkou nepredstavuje zákonný dôvod ani predpoklad postačujúci na prinavrátanie rodičovských práv a povinností. Zdôraznila potrebu zistenia

názoru maloletej a odvolaciemu súdu vytkla, že sa nevysporiadal s vyjadrením poručníka maloletej v odvolacom konaní, ktoré nezobral v úvahu. Tvrdila aj porušenie práva maloletej daného v § 43 ods. 1 Zákona o rodine na samostatné a slobodné vyjadrenie názorov vo všetkých veciach, ktoré sa jej týkajú.

3.3. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku dovolateľka namietla, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil právne dôvody pre prinavrátanie rodičovských práv a povinností navrhovateľke ako biologickej matke a s tým súvisiace skutočnosti najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa. Podľa názoru dovolateľky vymedzená právna otázka mala byť riešená tak, že pre prinavrátanie rodičovských práv biologickej matke nepostačuje, ak nie je v rozpore so záujmami maloletej, ale má byť v najlepšom záujme maloletej. Doplnila, že najlepší záujem maloletej v konaní zistený nebol. Uviedla tiež, že v doterajšej rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nebola riešená otázka právneho posúdenia dôvodov relevantných pre rozhodnutie o prinavrátaní rodičovských práv a povinností biologickému rodičovi po tom, ako sa dieťaťo vzdal a dal súhlas s jeho osvojením, niekoľko rokov neprejavoval žiadny záujem. Za významnú právnu otázku označila aj mieru, do akej sa má zisťovať a zohľadňovať záujem a názor maloletej týkajúci sa osvojenia pestúňkou vo vzťahu k súbežnému súdnemu konaniu o prinavrátanie rodičovských práv a povinností.

3.4. V závere dovolania upozornila na vlastné zistenia zo sociálnej siete Facebook o tom, že vzťah navrhovateľky a jej manžela je zrejme narušený a zdá sa, že matka má aktuálne iného partnera než je jej manžel. V kontexte uvedeného tvrdenie, že navrhovateľka vedie usporiadaný život a žije v spoločnej domácnosti so starou matkou, manželom a 4 deťmi, zrejme nie je pravdivé; poukázala na § 77 a § 121 Civilného mimosporového poriadku.

4. Matka maloletej vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že súdy oboch inštancií náležite prešetrili pomery a vykonali všetky nevyhnutné a potrebné dôkazy. Právo pestúňky na spravodlivý proces porušené nebolo. Nie je možné, aby bolo porušené právo dieťaťa aj jeho matky, aby matka mohla vychovávať svoje dieťa a aby dieťa mohlo byť vychovávané biologickými rodičmi; takéto rozhodnutie je v rozpore s najlepším záujmom maloletého dieťaťa. Neobstoja tvrdenia pestúňky, že Y. sa predstavuje jej menom, keďže dieťa robí to, k čomu je systematicky vedené. To, že to údajne dieťa robí spontánne, nebolo preukázané, ale sa to neobjavilo ani v konaní pred súdom prvej inštancie a ani v odvolacom konaní. Pestúňka si na základe jednej fotky a jednej správy urobila závery o tom, že matka nemá usporiadané rodinné pomery a je nevyhnutné, aby ona získala svoje dieťa a mohla si ho adoptovať. Z knihy vytvorenej matkou za účelom zoznámenia sa maloletej s jej rodinou je vyňatá fotka, na ktorej je matka so svojím manželom, ale pestúňka nedala ako dôkaz k dovolaniu fotku, na ktorej je Y. biologický otec. Tento sa o existencii Y. dozvedel iba nedávno a ich city sa obnovili. Matka si dala do poriadku svoj život, má stabilné bývanie a pre všetky jej deti zázemie, ani jedno z nich netrpí nedostatkom. Podotkla, že pestúňka jej dlhodobo bránila v stretávaní sa s dcérou. Odvolací súd nemal žiadny dôvod zaoberať sa tým, že pestúňka podala návrh na osvojenie Y. Z vyjadrení psychológa I. S. K. dovolateľka vyňala to, čo sa jej hodí. Pestúňka mala možnosť adoptovať dieťa niekoľko rokov, avšak adopciu začala riešiť akonáhle sa o dieťa začala zaujímať matka. Pre matku je veľmi dôležité, aby mala prinavrátané rodičovské práva, lebo bez toho už nikdy neuvidí svoje dieťa. Je v rozpore s najlepším záujmom maloletej, aby bola ochudobnená o lásku biologických rodičov. Dohovor o ochrane práv dieťaťa jednoznačne hovorí o tom, že dieťa má právo na to, aby bolo vychovávané svojimi rodičmi, poznalo svoju rodinu a rodičov a neexistuje dôvod, pre ktorý by mala byť Y. o toto ochudobnená. Uvedené deklaruje aj Ústava SR. Y. má právo rozvíjať rodinné vzťahy aj so svojimi biologickými súrodencami, čo je jej znemožnené. Y. je ešte vo veku, kedy sa ľahko prispôsobí a pomalým a citlivým princípom si dokáže nájsť ku matke a súrodencom cestu. Navrhla, aby Najvyšší súd SR dovolanie zamietol.

5. Kolízny opatrovník sa k dovolaniu vyjadril tak, že odporúča dovolaciemu orgánu potvrdiť rozsudok odvolacieho súdu.

6. Poručník maloletej po doručení dovolania na vyjadrenie zaslal súdu prvej inštancie podanie zo dňa 27. októbra 2023, v ktorom uviedol, že pestúňka a jej manžel sa zodpovedne starajú o zdravý fyzický a psychický vývoj zverného dieťaťa od obdobia batolaťa a svoje povinnosti vyplývajúce z rodičovských práv a povinností naďalej vykonávajú zodpovedne. Poručník pozná pomery rodiny z vykonaného miestneho zisťovania, ale zároveň plne rešpektuje rozhodnutia súdov.

7. Na ďalšie písomné vyjadrenia navrhovateľky a dovolateľky s poukazom na § 436 ods. 3, 4 CSP dovolací súd neprihliadol.

8. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

9. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu (účastník konania), v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

10. Dovolací súd sa najskôr zaoberal existenciou prvého z dovolateľkou uplatnených dovolacích dôvodov, ktorým je tzv. vada zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z ustanovenia § 420 písm. f) CSP vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

11. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva na spravodlivý proces a nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

12. Z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) dovolateľka v dovolaní namietala nepreskúmateľnosť rozsudku odvolacieho súdu a jeho nedostatočné odôvodnenie.

13. K námietkam pestúnky týkajúcim sa nedostatkov odôvodnenia dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu treba uviesť, že právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový (vo veciach starostlivosti o maloletých skutočný) stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nepopierajú zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, nie sú svojvoľné, neudržateľné ani prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (I. ÚS 46/05, II. ÚS 76/07, obdobne Kraska c/a Švajčiarsko z 29. apríla

1993, Sériá A, č. 254-B, str. 49, § 30). Inak povedané, judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva nevyžaduje, aby na každý argument účastníka konania bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia neznamena, že súd musí dať podrobnú odpoveď na každý argument účastníka konania (II. ÚS 76/07).

14. Dovolací súd (aj v spojení s tvrdeniami dovolateľky o pravdepodobnom narušení vzťahu matky a jej manžela prednesenými v záverečnej časti dovolania) zdôrazňuje, že jedným zo základných atribútov rozhodovania v ktoromkoľvek štádiu súdneho konania (sporového aj nesorového) je, že pre rozsudok je rozhodujúci stav v čase jeho vyhlásenia (§ 217 ods. 1 prvá veta CSP). To znamená, že ku dňu vyhlásenia rozsudku musí byť ustálený jeho skutkový aj právny základ existujúci v danom (tom) čase. Prípadné následne nastávajúce zmeny tohto stavu nemôžu spätne (napr. v dovolacom konaní) meniť pohľad na správnosť rozsudku v čase jeho vyhlásenia. Výnimkou nie je ani rozhodnutie súdu vo veciach starostlivosti o maloletých, pri ktorom hmotnoprávna úprava síce umožňuje zmenu rozsudku, ale len v prípade podstatnej zmeny okolností, z ktorých pôvodné rozhodnutie vychádzalo. V tejto súvislosti však treba súčasne doplniť a vysvetliť, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok prípustný iba výnimočne, pretože smeruje proti rozhodnutiam vydaným v právoplatne skončených veciach. Jeho cieľom je odstránenie nedostatkov, ku ktorým došlo v procese ustáľovania skutkového/skutočného stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení - už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom súde nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno (a to ani v spojení s § 121 CMP, na ktorý poukázala dovolateľka) úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Ak dovolateľka v tejto súvislosti poukázala na § 77 CMP, v zmysle ktorého dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu, žiada sa uviesť, že konaním, ktoré možno začať aj bez návrhu je aj (vychádzajúc z § 121 CMP) konanie o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu. Z právnej úpravy Civilného sporového poriadku možno ale vyvodiť, že rozsahom dovolania (§ 439 CSP) treba rozumieť napadnuté výroky rozhodnutia odvolacieho súdu, dôvodmi dovolania sú námietky uvedené dovolateľom podľa ustanovení § 431 CSP a § 432 CSP. Rozsahom dovolania teda nemožno rozumieť revíziu skutkových zistení (skutočného stavu veci) urobených (zisteného) v právoplatne skončenom konaní súdov nižších inštancií.

15. Vo svetle uvedeného dovolací súd po preskúmaní obsahu spisu a odôvodnení rozsudkov okresného aj odvolacieho súdu dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovoláním pestúanky spĺňa v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie (s ktorým tvorí kompletizujúcu jednotu) kritériá pre odôvodnenie rozhodnutia v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 CSP, preto ho nemožno považovať za nepreskúmateľný, neodôvodnený, či zjavne arbitrárny (svojoľný). Z odôvodnení rozhodnutí obidvoch súdov nižších stupňov, chápaných v ich organickej jednote ako celok (I. ÚS 259/2018) je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov vychádzali, akými úvahami sa riadil súd prvej inštancie, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. Odôvodnenia rozsudkov zodpovedajú aj základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia, vyplýva z nich vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Odvolací súd sa stručným, ale dostatočným spôsobom vysporiadal (iba) so všetkými relevantnými odvolacími námietkami pestúanky. Dovolací súd pripomína, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia v opravnom konaní nemusí odpovedať na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie z nich, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní (II. ÚS 78/05).

16. V dovolaní dovolateľka vo vzťahu k vade zmätočnosti namietanej podľa § 420 písm. f) CSP tvrdí, že

sa súdy nevysporiadali so skutočnosťami svedčiacimi v neprospech matky (nereagovanie na správy či listy maloletej, nedodržanie sľubov), ktoré boli maloletou vnímané negatívne. Dovolací súd odkazuje na časť bodu 18. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, ktorý uviedol, že „Maloletá vníma citlivo..... či sľúbený balík príde, či sa jej odpíše na jej listy, alebo či sms k jej sviatku príde v ten správny deň. Práve tieto „nedostatky“ maloletá sama, spontánne popisovala pri zisťovaní názoru, ale aj psychologovi. Podstatnou skutočnosťou zistenou pri zisťovaní názoru maloletej bol jej postoj k danej situácii. Maloletá aktuálne k osobe matky pociťuje zvedavosť, chce ju spoznať, i keď v stabilite svojho zázemia“; odvolací súd na takého odôvodnenie odkázal (§ 387 ods. 1, 2 CSP). Dovolací súd zdôrazňuje, že vzhľadom na dovolateľkou uvedené dovolacie tvrdenia týkajúce sa predmetu konania rozsudky súdov nižších inštancií posudzuje iba z hľadiska komplexnosti ich zdôvodnenia. Argumentácia dovolateľky, že sa odvolací súd nevysporiadal s odvolacími námietkami pestúnky týkajúcimi sa prebiehajúceho konania o osvojení maloletej, so zistením psychológa o túžbe maloletej po zmene priezviska na priezvisko pestúnky a so strachom maloletej zo straty rodiny, v ktorej od skorého veku žije a vyrastá, sa týka konania o osvojenie maloletej tak, ako sa jej týkajú aj dovolacie tvrdenia o tom, že prinavrátenie rodičovských práv navrhovateľke konanie o adopciu zmarí. Dovolací súd upriamuje pozornosť na odsek 16. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, ktorý zdôraznil, že rozhodnutie o prinavrátení rodičovských práv neprejudikuje rozhodnutie o zmene výchovného prostredia maloletej. Ani dovolacie tvrdenie, že sa odvolací súd nevysporiadal s vyjadrením poručníka k odvolaniu vo vzťahu k uvedenému nezakladá existenciu vady zmätočnosti. Poručník totiž vo svojom vyjadrení (uvedenom v 7. odseku rozsudku odvolacieho súdu) odporučil ponechať rodičovské práva a povinnosti pestúnke a vyjadril sa k podmienkam, v ktorých maloletá u pestúnky vyrastá.

17. Dovolateľka v dovolaní obsahujúcom v prevažujúcej časti polemiku so závermi súdov nižších inštancií neuvádza relevantné skutočnosti, ktoré by neboli zistené a vyhodnotené v základnom konaní. Dovolací súd uzatvára, že takmer všetky tvrdenia a argumenty prednesené na podporu aplikácie § 420 písm. f) CSP sú v skutočnosti prednesom tvrdení a argumentov vzťahujúcich sa na konanie o osvojení maloletej, ktoré v konaní o prinavrátenie rodičovských práv (ale aj povinností) matke maloletého dieťaťa predmetom dovolacieho prieskumu byť nemôže.

18. Pretože konanie pred odvolacím súdom nebolo postihnuté dovolateľkou namietanou vadou vyplývajúcou z § 420 písm. f) CSP, dovolací súd pristúpil k posúdeniu dovolania aj z hľadiska ďalšieho uplatneného dovolacieho dôvodu - nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom.

19. Dovolateľka tvrdila existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Dovolanie podľa tohto ustanovenia zákona je prípustné iba proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia v dovolaní nastolenej právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Musí ísť o otázku právnu, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP, by dovolateľ mal a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť potrebu, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil a c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

20. Dovolateľka za právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, vymedzila (vychádzajúc len z obsahu jej dovolania podľa § 124 CSP) v podstate otázku výkladu pojmu najlepší záujem maloletého dieťaťa v konaní o prinavrátenie rodičovských práv a povinností.

21. Vo vzťahu k predmetu tohto konania (prinavrátenie rodičovských práv a povinností matky k mal. Y. G.) treba uviesť, že matka bola svojich rodičovských práv k tomuto maloletému dieťaťu pozbavená rozsudkom Okresného súdu Košice - okolie z 30. októbra 2013 č. k. 19P/141/2013-23; tento bol vydaný v konaní o vyhlásenie osvojiteľnosti maloletej. Osvojiteľnosť dieťaťa znamenala právnu voľnosť dieťaťa pre osvojenie, teda to, že zásadne neboli žiadne hmotnoprávne a procesnoprávne prekážky na rozhodnutie súdu o osvojení maloletého dieťaťa. Konanie o vyhlásenie osvojiteľnosti, vychádzajúce z

vtedy aktuálneho § 52 ods. 6 Zákona o rodine sa spravovalo ustanovením § 180a Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“). Občiansky súdny poriadok v § 113 ods. 3 ustanovoval, že s konaním o osvojiteľnosti je spojené konanie o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu, ak už skôr nebolo rozhodnuté o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu. Inak povedané, ak súd viedol konanie o vyhlásení osvojiteľnosti maloletej Y, ex lege, zo zákona, musel konať aj o obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností jej matky. Zákonodarca potrebu prijatia takejto právnej úpravy (novelizácie Občianskeho súdneho poriadku zákonom č. 384/2008 Z. z., účinným od 15. októbra 2008) v dôvodovej správe ozrejmil tak, že: „Aplikačná prax poukazovala na vážne problémy s tým, že napriek rozhodnutiu o osvojiteľnosti maloleť dieťa zastupujú naďalej rodičia, ktorí sa tak môžu dostať do kontaktu s budúcimi osvojiteľmi a napriek ich nezájmu o dieťa sú jeho zástupcami. Navrhuje sa súčasne viesť konanie o obmedzení, pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu. Dôležité je, že sa im umožní aj napriek rozhodnutiu o osvojiteľnosti požiadať o zrušenie rozhodnutia o osvojiteľnosti, ak dôjde k zmene pomerov“. Rodičia maloletých neboli účastníkmi konania o osvojiteľnosti v zmysle § 180a ods. 4 OSP, ak dali súhlas na osvojenie dieťaťa vopred bez vzťahu k určitým osvojiteľom.

22. Aktuálna právna úprava Civilného mimosporového poriadku upravujúce spojenie vecí v jedinom ustanovení tak, ako tomu bolo v prípade § 113 OSP, neobsahuje. Ustanovenie § 100 CMP zakotvuje, že s konaním o rozvod manželstva je spojené konanie o úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode, podľa § 110 CMP s konaním o určenie otcovstva je spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletého a v zmysle § 248 ods. 1 CMP konanie o obmedzení spôsobilosti na právne úkony je spojené s konaním o ustanovení opatrovníka podľa § 272 až 277. V § 293 ods. 1 CMP dáva zákonodarca súdu možnosť spojiť na spoločné konanie veci, ktoré sa týkajú tej istej zapísanej osoby. Z uvedeného vyplýva, že s konaním o osvojiteľnosti nie je od 01. júla 2016 obligatórne spojené konanie o priznaní, obmedzení alebo o pozbavení rodičovských práv a povinností alebo o pozastavení ich výkonu.

23. Hmotnoprávna úprava § 38 ods. 4 Zákona o rodine stanovuje, že ak rodič zneužíva svoje rodičovské práva a povinnosti najmä týraním, zneužívaním, zanedbávaním maloletého dieťaťa alebo iným zlým zaobchádzaním s maloletým dieťaťom, alebo výkon rodičovských práv a povinností napriek predchádzajúcim upozorneniam závažným spôsobom zanedbáva, súd pozbaví rodiča výkonu rodičovských práv. Pojem závažné zanedbávanie výkonu rodičovských práv zákonodarca nedefinuje. Judikatúra (hoci staršieho dáta, no stále použiteľná) dospela k záveru, že za závažné zanedbávanie výkonu rodičovských práv sa považuje absolútny nezáujem o maloleté dieťa, najmä o jeho výchovu a výživu, dlhodobé neplnenie si rodičovských práv a povinností, neposkytnutie základných životných potrieb dieťaťa, opustenie dieťaťa a pod. (napr. R 21/1990, R 41/1976). Zároveň dodáva, že predpokladom pre zbavenie rodičovských práv podľa § 44 ods. 3 Zákona o rodine (teraz § 38 ods. 4 Zákona o rodine, pozn. dovolacieho súdu) je, že rodičia neplnia svoje povinnosti, hoci by ich plniť mohli. Opatrenie podľa § 44 Zákona o rodine možno zrušiť a rodičovské práva obnoviť, ak odpadnú dôvody, pre ktoré došlo k zrušeniu alebo obmedzeniu rodičovských práv (R 11/1965).

24. Podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných verejnými alebo súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnyimi alebo zákonodarnými orgánmi, je najlepší záujem dieťaťa. Na najlepší záujem dieťaťa odkazuje Dohovor o právach dieťaťa aj vo svojom článku 18 (rodičovská zodpovednosť).

25. V zmysle čl. 5 v súčasnosti účinného Zákona o rodine záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä a) úroveň starostlivosti o dieťa, b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava, c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa, d) okolností, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa, e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie

vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou, f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa, g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny, h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami, i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

26. Podľa čl. 4 druhej vety Základných princípov Civilného mimosporového poriadku, ak je účastníkom konania maloleté dieťa, koná súd v jeho najlepšom záujme a ak je to vhodné, informuje dieťa o všetkých podstatných otázkach týkajúcich sa priebehu konania a veci samej.

27.1. Koncepcia najlepšieho záujmu dieťa podľa Všeobecného komentára č. 14 (2013) z 29. mája 2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu Výboru pre práva dieťaťa neobsahuje len zložku práva hmotného a práva procesného, ale aj zložku základného výkladového právneho princípu (nakoľko právna úprava tento termín nedefinuje).

27.2. Zložka hmotného práva zahŕňa právo dieťaťa na posúdenie jeho najlepšieho záujmu a jeho prvoradé zohľadnenie v situácii, keď sa s cieľom rozhodnúť o danej veci posudzujú rôzne záujmy, a záruku, že toto právo bude vykonané vždy, keď pôjde o rozhodnutie týkajúce sa dieťaťa.

27.3. Zložka procesného práva vymedzuje, že rozhodovací proces kedykoľvek, keď treba prijať rozhodnutie, ktoré ovplyvní konkrétne dieťa, identifikovanú skupinu detí alebo detí všeobecne, musí zahŕňať posúdenie možného vplyvu (pozitívneho alebo negatívneho) rozhodnutia na dané dieťa/deti. Posúdenie a určenie najlepšieho záujmu dieťaťa si vyžaduje procedurálne záruky. Odôvodnenie rozhodnutia musí preukázať explicitné zohľadnenie práva. Zmluvné štáty Dohovoru musia v rozhodnutí vysvetliť, akým spôsobom bolo rešpektované právo a čo sa považuje za konanie v najlepšom záujme dieťaťa, na akých kritériách sa zakladá a akú váhu mali najlepšie záujmy dieťaťa v porovnaní s ostatnými záujmami.

27.4. Najlepší záujem dieťaťa ako základný výkladový právny princíp znamená, že ak môže mať právne ustanovenie viac výkladov, treba uprednostniť výklad, ktorý najúčinnejšie slúži najlepšiemu záujmu dieťaťa. Rámcom pre výklad sú práva zakotvené v Dohovore a jeho Opčných protokoloch. Výbor pre práva dieťaťa vo Všeobecnom komentári č. 14 (2013) z 29. mája 2013 o práve dieťaťa na prvoradé zohľadnenie jeho najlepšieho záujmu uvádza, že obsah komplexného pojmu najlepší záujem dieťaťa treba stanovovať podľa konkrétnych prípadov. Ide o pružný a adaptabilný pojem, ktorý treba prispôbiť a definovať podľa konkrétnej situácie dotknutého dieťaťa, zohľadniť jeho osobný kontext, situáciu a potreby. Najlepší záujem dieťaťa pri jednotlivom rozhodnutí treba určiť vo svetle špecifických okolností situácie konkrétneho dieťaťa a konkrétnych okolností súvisiacich s jeho individuálnymi charakteristikami, napríklad vekom, pohlavím, stupňom zrelosti, skúsenosťami, telesným, zmyslovým alebo intelektuálnym postihnutím, sociálnym kontextom, v ktorom dieťa žije (prítomnosť alebo absencia rodičov, kvalita vzťahov dieťaťa s rodičmi, prostredie, v ktorom dieťa žije z pohľadu bezpečnosti) atď. Do posúdenia najlepšieho záujmu dieťaťa patria aj jeho názory, identita, starostlivosť, ochrana a bezpečnosť dieťaťa, jeho zraniteľnosť (zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšinovej skupine, štatút utečenca alebo žiadateľa o azyl, obeť násilia, život na ulici, atď.), právo na zdravie, na vzdelanie.

28. V posudzovanej veci je potrebné vzhľadom na predmet sporu upriamiť pozornosť aj na čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého má každý právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných. Európsky súd pre ľudské práva vo svojej bohatej judikatúre týkajúcej sa posudzovania najlepšieho záujmu maloletého dieťaťa z pohľadu práva na rešpektovanie rodinného a súkromného života (ktoré má nielen maloleté dieťa, ale aj jeho rodič), konkrétne v rozsudku Strand Lobben a ostatní proti Nórsku uviedol, že „najlepší záujem dieťaťa na jednej strane vyžaduje zachovanie jeho väzieb s jeho rodinou s výnimkou prípadov, v ktorých sa rodina ukáže ako obzvlášť nevhodná, lebo pretrhnutie týchto väzieb znamená vykorenenie dieťaťa. Z toho vyplýva, že rodinné väzby môžu byť

pretrhnuté iba za úplne výnimočných okolností a je potrebné učiniť všetko pre zachovanie osobných vzťahov a prípadne pre „obnovenie“ rodiny (viď Gnahoré proti Francúzsku). Na druhej strane je tiež zjavne v záujme dieťaťa zabezpečiť jeho vývoj v zdravom prostredí a rodič nemôže mať podľa článku 8 právo na to, aby boli prijaté také opatrenia, ktoré by poškodili zdravie a vývoj dieťaťa (napr. Neulinger a Shuruk proti Švajčiarsku; Elsholz proti Nemecku, Maršálek proti Českej republike).“

29. V prípadoch, kedy si príslušné záujmy dieťaťa a záujmy rodičov odporujú Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že článok 8 vyžaduje, aby vnútroštátne orgány našli spravodlivú rovnováhu medzi týmito záujmami a aby v procese vyvažovania bol zvláštny význam prikladaný najlepšiemu záujmu dieťaťa, ktorý môže v závislosti na svojej povahe a závažnosti prevážiť nad záujmami rodičov (pozri Sommerfeld proti Nemecku a odkazy v ňom obsiahnuté).

30. Dovolateľkou nastolenú dovoláciu otázku výkladu pojmu najlepší záujem maloletého dieťaťa v konaní o prinavrátanie rodičovských práv a povinností je potrebné posudzovať komplexne, vo svetle všetkých zhora uvedených východísk. Podľa názoru dovolateľky je správnym riešením nastolenej problematiky záver, že pre prinavrátanie rodičovských práv biologickej matke nepostačuje, ak nie je v rozpore so záujmami maloletej, ale má byť v najlepšom záujme maloletej. Odvolací súd v bode 14. odôvodnenia jeho rozsudku zdôraznil (aj) výpoveď psychológa I. S. K. a vyjadrenie maloletej Y. dospel k presvedčeniu, že prinavrátanie rodičovských práv biologickej matke nie je v rozpore so záujmami maloletej a umožní postupné rozvíjanie vzťahov medzi matkou a dcérou. Doplnil, že takéto rozhodnutie plne zodpovedá súčasnému stavu, kedy maloletá má silne vytvorený vzťah k rodine pestúnov, ktorú považuje zároveň za svoju rodinu, ale na druhej strane si uvedomuje i svoje postavenie voči biologickej matke. Dovolací súd je po oboznámení sa s obsahom spisu názoru, že súd prvej inštancie aj odvolací súd riadne posudzoval existenciu najlepšieho záujmu maloletej Y. na prinavrátaní rodičovských práv a povinností jej matke a v tomto kontexte treba vnímať aj slovné vyjadrenie odvolacieho súdu, že prinavrátanie rodičovských práv biologickej matke nie je v rozpore (inak povedané v nesúlade, protiklade, nezhode, pozn. dovolacieho súdu) so záujmami maloletej.

31. Vo vzťahu k zvyšnej časti dovolania odôvodnenej tvrdením existencie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolací súd len stručne uvádza, že posúdenie dôvodov relevantných pre rozhodnutie o prinavrátaní rodičovských práv a povinností biologickému rodičovi po tom, ako sa dieťaťo vzdal a dal súhlas s jeho osvojením a niekoľko rokov neprejavoval žiadny záujem, nie je právnou otázkou, ktorá by bola v konaní riešená. Otázka miery, do akej sa má zisťovať a zohľadňovať záujem a názor maloletej týkajúci sa osvojenia pestúnkou vo vzťahu k súbežnému súdnemu konaniu o prinavrátanie rodičovských práv a povinností súdmi v základnom konaní, nie je otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu; ide o otázku, ktorá súdmi riešená nebola.

32. Dovolací súd uzatvára, že na základe dôvodov uvedených dovolateľkou dospel k záveru, že nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, čo by zakladalo odmietnutie dovolania. Vzhľadom na súčasne uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdení existencie vady zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva dovolateľky na spravodlivý proces [§ 420 písm. f) CSP], naplnenie ktorého dovolací súd nezistil, však dovolací súd dovolanie ako celok podľa § 448 CSP zamietol.

33. O náhrade trov dovolacieho konania spôsobom uvedeným v enunciiate tohto rozhodnutia rozhodol dovolací súd aplikujúc § 52 CMP.

34. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.